

Konstitutionsutskottets betänkande

1978/79:24

med anledning av propositionen 1978/79:100 bilaga 12 såvitt avser stöd till dagspressen, organisationstidskrifter samt tidningar på andra språk än svenska m. m. jämte motioner

Propositionen

I propositionen 1978/79:100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) föreslår regeringen riksdagen att

till *Presstödsnämnden* för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 1 657 000 kr. (punkten B 22, sid. 113),

godkänna de i propositionen förordade förändringarna i grunderna för statligt stöd till dagspressen,

till *Stöd till dagspressen* för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 304 500 000 kr. (punkten B 23, sid. 130),

till *Stöd till organisationstidskrifter* för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 50 000 000 kr. (punkten B 24, sid. 132),

godkänna de i propositionen förordade förändringarna i grunderna för statligt stöd till tidningar på andra språk än svenska,

till *Stöd till tidningar på andra språk än svenska* för budgetåret 1979/80 anvisa ett förslagsanslag av 3 500 000 kr. (punkten B 26, sid. 136),

till *Pressens lånefond* för budgetåret 1979/80 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr. (punkten V:4, sid. 710).

Motionerna

I motionen 1978/79:491 av Christina Rogestam m. fl. (c) hemställs "att riksdagen beslutar om ändring i förordningen om bidrag till dagstidningar så att presstödsnämnden får möjlighet att bevilja även icke svenskspråkiga tidningar stöd i andra former än produktionsbidrag".

I motionen 1978/79:677 av Göthe Knutson (m) och Håkan Winberg (m) hemställs "att riksdagen hos regeringen hemställer att reglerna för stöd till organisationstidskrifter förtydligas, så att de erhåller den av riksdagen ursprungligen avsedda innebörden".

I motionen 1978/79:810 av Lennart Bladh m. fl. (s) hemställs "att riksdagen anholder att regeringen låter klarlägga handikapporganisationernas omfattande tidskriftsutgivning och tidskrifternas behov av årligt garanterat stöd utöver organisationsstödet".

I motionen 1978/79:811 av Karl Boo m. fl. (c) hemställs "att riksdagen beslutar 1. godkänna motionens förslag angående utformningen av produk-

tionsbidraget till storstadstidningar, 2. godkänna motionens förslag angående utformningen av stödet till organisationstidskrifter, 3. att hos regeringen begära att dagspresskommittén får förnyat uppdrag att överväga formerna för kvalifikationsgräns för fådagarstidningar, 4. att hos regeringen begära att dagspresskommittén genom tilläggsdirektiv ges i uppdrag att överväga frågan om indexreglering av preststödet, 5. att till *Stöd till dagspressen* (bilaga 12, B 23) anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 4 000 000 förhöjt anslag på 308 500 000 kr., samt 6. att till *Stöd till organisationstidskrifter* (bilaga 12, B 24) anvisa ett i förhållande till regeringens förslag med 5 000 000 kr. förhöjt anslag på 55 000 000 kr.”.

I motionen 1978/79:815 av Hilding Johansson m. fl. (s) hemställs ”att riksdagen 1. godkänner de i motionen föreslagna ändringarna i reglerna för produktionsbidrag till storstadstidningar, 2. godkänner de i motionen föreslagna ändringarna i stödet till organisationstidskrifter, 3. godkänner de i motionen föreslagna ändringarna i stödet till tidningar på andra språk än svenska, 4. till *Stöd till dagspressen* för budgetåret 1979/80 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 4 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 308 500 000 kr., 5. till *Stöd till organisationstidskrifter* för budgetåret 1979/80 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 10 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 60 000 000 kr., 6. till *Stöd till tidningar på andra språk än svenska* för budgetåret 1979/80 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 700 000 kr. förhöjt förslagsanslag av 4 200 000 kr.”.

I motionen 1978/79:818 av Börje Stensson m. fl. (fp) hemställs ”att riksdagen beslutar begära hos regeringen, att föreskrifter meddelas, som ger verkställighet åt det avsedda förebyggandet av konkurrenssnedvridning på tidskriftsområdet”.

I motionen 1978/79:1090 av Gösta Bohman m. fl. (m) hemställs ”att riksdagen 1. godkänner de i motion 1978/79:1108 förordade förändringarna i grunderna för statligt stöd till dagspressen, samt 2. till *Stöd till dagspressen* för budgetåret 1979/80 anvisar ett i förhållande till regeringens förslag med 13 100 000 kr. reducerat förslagsanslag av 291 400 000 kr.”.

I motionen 1978/79:1091 av Karl Boo m. fl. (c) hemställs ”att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen angående en nödvändig precisering av reglerna för organisationstidskriftsstödet”.

I motionen 1978/79:1693 av Per Olof Sundman m. fl. (c, s, m, fp, vpk) hemställs ”att riksdagen hos regeringen begär att förordningen om statligt stöd till organisationstidskrifter (SFS 1977:607) ändras i enlighet med vad i motionen anføres”.

Stöd till dagspressen

Gällande regler

Statligt stöd till dagspressen utgår enligt förordningen (1976:336) om statligt stöd till dagstidningar. Stödet har under senare år byggts ut i flera omgångar. Stöd till dagstidningar kan utgå i form av produktionsbidrag, etableringsstöd, utvecklingsbidrag, samverkansbidrag, samdistributionsrabatt och som lån ur pressens lånefond. Med dagstidning avses allmän nyhetstidning av dagspresskaraktär som normalt utkommer med minst ett nummer per vecka, vars text i huvudsak är skriven på svenska och som har sin huvudsakliga spridning inom landet. De olika stödformerna beskrivs utförligt i propositionen (sid. 114–116).

Produktionsbidrag till flerdagartidning beräknas efter genomsnittlig årlig pappersförbrukning de tre senaste kalenderåren minskad med annonsandelen. Bidrag utgår med 13 200 kr. per ton papper för flerdagartidning (4–7 nr/vecka) som på utgivningsorten har en täckning bland hushållen på högst 40 %. För tidningar som har en täckning på mellan 40 och 50 % utgår reducerat bidrag. Tidningar som har en upplaga på mindre än 10 000 exemplar får fullt produktionsbidrag upp till en hushållstäckning på 50 % och reducerat bidrag vid en täckning på mellan 50 och 60 %. Det maximala bidraget är för storstadstidning 23,4 milj. kr. och för annan tidning 6,3 milj. kr. Lägsta bidrag för rikstidning eller storstadstidning är 2,4 milj. kr. och för annan tidning 1 milj. kr. För tidning som utkommer med fyra nummer i veckan är dock det lägsta bidraget 1 450 000 kr. för rikstidning och 800 000 kr. för övriga.

För storstadstidning utgår ett generellt påslag på utgående produktionsbidrag med 4 %. Det totala bidraget får dock inte överstiga 23,4 milj. kr.

För färdagartidning (1–3 nr/vecka) utgår fullt produktionsbidrag med ett fast belopp om hushållstäckningen på utgivningsorten är högst 20 %. Bidraget reduceras vid hushållstäckning mellan 20 och 30 %. För rikstidning är bidraget 900 000 kr., för annan tidning 600 000 kr.

Presstödsnämnden får besluta att produktionsbidrag skall utgå till dagstidning vars text i huvudsak är skriven på annat språk än svenska om tidningen är berättigad till bidrag enligt förordningen (1977:523) om stöd till tidningar på andra språk än svenska. Vidare kan produktionsbidrag utgå till färdagartidning som i huvudsak distribueras till svenska medborgare utomlands, om sådant bidrag behövs för att tidningens utgivning skall kunna upprätthållas.

Produktionsbidrag beviljades för 1978 till ca 60 tidningar med sammanlagt ca 190 milj. kr.

Propositionen

I propositionen föreslås vissa ändringar beträffande produktionsbidragen. Dessa följer de förslag som utarbetats av dagspresskommittén och presenterats i delbetänkandet (Ds B 1978:10) Översyn av presstödet.

Förslagen, som bygger på en analys av tidningsföretagens ekonomi främst under åren 1976 och 1977, innebär att *produktionsbidraget till fådagartidningar* höjs från 600 000 kr. till 750 000 kr. För rikstidning föreslås bidraget höjt från 900 000 kr. till 1 500 000 kr. Samtidigt höjs beloppen i motsvarande utsträckning för rikstidning med mindre upplaga än 10 000 exemplar enligt de särskilda övergångsbestämmelser som gäller för dessa t. o. m. 1979. Förutom höjningarna av beloppen för produktionsbidrag föreslås att fådagartidning med produktionsbidrag också skall ges möjlighet att redan nu ansöka om utvecklingsbidrag för år 1979. Samtidigt införs kravet att fådagartidning för att vara berättigad till produktionsbidrag skall innehålla minst 1 500 spaltmeter redaktionell text per år. Detta krav på minsta redaktionellt innehåll föreslås gälla vid bestämmandet av produktionsbidrag för år 1981.

Vad gäller *produktionsbidragen till flerdagartidningar* föreslås särskilda insatser till lågtäckningstidningar med högst 20 % hushållstäckning. För lågtäckningstidningarna med högst 20 % hushållstäckning föreslås ett generellt påslag på 25 % av produktionsbidraget. Samtidigt höjs den nedre gränsen för produktionsbidrag till tidning som utkommer minst fem dagar i veckan procentuellt lika mycket dvs. till 1 125 000 kr.

För *storstadstidningar med högst 20 % hushållstäckning* föreslås att det generella påslaget höjs till 10 % för tidningar med större upplaga än 100 000 exemplar. I de fall sådan storstadstidning erhåller maximalt bidrag skall påslaget beräknas på detta.

Slutligen föreslås att produktionsbidraget till flerdagartidning som utkommer minst fem gånger i veckan och är rikstidning enligt 5 § i förordningen skall höjas från lägst 2,4 milj. kr. till lägst 6 milj. kr.

Fördraganden anför i propositionen att de föreslagna ändringarna av reglerna bör betraktas som provisoriska i avvaktan på dagspresskommitténs slutliga förslag. I avvaktan på detta förslag kommer möjligheterna att bevilja ett särskilt tidsbegränsat stöd till morgontidningar utgivna i Stockholm för flygdistribution till Norrland att övervägas ytterligare.

Propositionens förslag i denna del medför att anslaget till statligt stöd till dagspressen räknas upp med 13,1 milj. kr.

Motionerna

I motionen 1978/79:811 av Karl Boo m. fl. (c) föreslås att dagspresskommittén får i uppdrag att ytterligare överväga formerna för en kvalifikationsgräns för fådagartidningar. Det föreslagna kravet på 1 500 spaltmeter redaktionell text kan skapa svårigheter för dessa tidningar som i allmänhet

har en begränsad personalstyrka. Eftersom de därigenom är känsliga för produktionsstörningar p. g. a. sjukdom och andra ledigheter kan kvalitationskravet leda till att de kvalitativa ambitionerna i trängda lägen måste eftersättas för att det kvantitativa kravet för presstödet skall kunna uppfyllas.

Beträffande det förstärkta stödet till storstadstidningarna anfördes i motionen att det utformats så att det endast tillkommer en tidning – Svenska Dagbladet. Med hänsyn till den information som gjorts tillgänglig rörande tidningarnas ekonomi sedan dagspresskommittén utarbetade sitt förslag är det enligt motionärerna motiverat att ändra reglerna så att samtliga storstadstidningar med särskilt låg hushållstäckning erhåller det högre generella påslaget på produktionsbidraget dvs. 10 %.

I motionen anfördes vidare att presstödet förändrats vid ett flertal tillfällen under de tio år det funnits. Enligt motionärerna är det naturligt att nu när stödformerna vunnit viss stadga pröva frågan om en indexreglering som ger automatisk kostnadsanpassning. Motionärerna föreslår att dagspresskommittén genom tilläggsdirektiv ges i uppdrag att överväga denna fråga.

Även i motionen 1978/79:815 av Hilding Johansson m. fl. (s) föreslås enhetliga regler för stödet till storstadstidningarna. Antalet storstadstidningar är enligt motionärerna för litet för att ge underlag för några generella differentieringsgrunder inom gruppen utöver de grundläggande reglerna för produktionsbidrag. I motionen föreslås att det generella påslaget skall bestämmas till 10 % för samtliga storstadstidningar med mindre än 20 % hushållstäckning och i de fall tidningen erhåller maximalt bidrag beräknas på detta.

I motionen 1978/79:1090 av Gösta Bohman m. fl. (m) yrkas avslag på propositionens förslag om höjningar av presstödet. Enligt motionärerna innebär höjningen av bidragen att den ram för anslagsförstärkningar som ställts till dagspresskommitténs förfogande förbrukas innan väsentliga delar av utredningsuppdraget hunnit analyseras. Den förstärkning av stödet till landsortstidningar med hushållstäckning mindre än 20 % som är nödvändig bör tillgodoses genom en överflyttning av stödmedel från tidningar med mer än 20 % hushållstäckning. På motsvarande sätt bör behovet av en uppräknings av stödet till Svenska Dagbladet tillgodoses genom en omfördelning av medel inom kategorin storstadstidningar.

I motionen 1978/79:491 av Christina Rogestam m. fl. (c) anfördes att tidningar på andra språk än svenska sedan 1977 kan erhålla produktionsbidrag på lika villkor som svenskspråkiga. De övriga stödformerna – etableringsstöd, utvecklingsbidrag, samverkansbidrag och bidrag till samdistributionsstöd – utgår emellertid endast till svenskspråkiga tidningar. Enligt motionärerna är detta en felaktig begränsning. Även icke svenskspråkiga tidningar som i övrigt uppfyller de krav som Presstödsnämnden ställer bör vid behov kunna erhålla bidrag enligt dessa bidragsformer.

Stöd till organisationstidskrifter

Gällande regler

Enligt förordningen (1977:607) om stöd till organisationstidskrifter kan statligt stöd utgå till organisationstidskrift som i huvudsak distribueras inom Sverige. Med organisationstidskrift förstås dels tidskrift som utges av organisation för dess medlemmar (medlemstidskrift), dels tidskrift som är organ för organisation med huvudsakligt syfte att verka för religiöst, nykterhetsfrämjande, politiskt, miljövårdande, idrottsligt eller försvarsfrämjande ändamål eller att företräda handikappade eller arbetshindrade eller för organisation som har idémässig anknytning till politisk organisation.

Stödet utgår med ett fast bidrag per år på 2 500 kr. per tidskrift. Därutöver utgår för de första 300 000 årsexemplaren 30 öre, 27 öre för exemplaren mellan 300 000 och 1 000 000, 21 öre för exemplaren mellan 1 000 000 och 3 000 000, 16 öre för exemplaren mellan 3 000 000 och 10 000 000 samt 12 öre för exemplaren över 10 000 000. Därutöver höjs bidraget med 10 % vid en periodicitet på mellan 10 och 15 utgivningar per år och med 20 % vid 16 utgivningar eller fler. Stöd utgår ej till tidskrift som ges ut av enbart lokalt eller regionalt verksam organisation, ej heller för tidskrift som utkommer med färre än fyra nummer per år eller vars sammanlagda stödberättigade upplaga understiger 10 000 exemplar. Stödet gäller endast exemplar som distribueras som utgivarkorsband.

Om ett omfattande stöd till en eller flera organisationstidskrifter skulle leda till en allvarlig snedvridning av konkurrensförhållandena mellan olika tidskrifter kan presstödsnämnden efter ansökan bevilja stöd till annars ej stödberättigad tidskrift. Sådant stöd kan inte utgå med högre belopp än vad som för samma kalenderår har beviljats organisationstidskrift med innehåll och inriktning som av presstödsnämnden bedöms som likartat.

För år 1977 har stöd beviljats 372 tidskrifter med sammanlagt ca 46 milj. kr.

Propositionen

I propositionen föreslås inga förändringar i grunderna för stödet till organisationstidskrifter. Medelsbehovet bedöms dock komma att öka genom att flera tidskrifter uppfyller kvalifikationskraven varför anslaget föreslås höjt från 40 000 000 kr. till 50 000 000 kr.

Motionerna

Stödet till organisationstidskrifterna tas upp i flera motioner. I motionerna 1978/79:811 och 815 föreslås höjningar av stödbeloppen. I motionerna 1978/79:677, 818 och 1091 begärs preciseringar av bestämmelsen angående stöd till

icke stödberättigad tidskrift i de fall stödet påverkat konkurrensförhållandena mellan olika tidskrifter. I motionerna 810 och 1693 tas upp stödfrågan till vissa särskilda tidskrifter.

I motionen 1978/79:811 av Karl Boo m. fl. (c) anföras att organisationstidskriftsstödet för att även fortsättningsvis fylla sin viktiga roll måste justeras uppåt. Motionärerna föreslår en höjning av beloppen med 10 % genomgående.

I motionen 1978/79:815 av Hilding Johansson m. fl. (s) anföras att organisationstidskrifterna under den tid som gått sedan stödet beslutades fått vidkännas betydande fortsatta kostnadsstegringar. Postverket har höjt sina taxor för 1977 med 20 % och för 1978 med 25 %. Samtidigt har papperspriserna stigit och kostnaderna för tryckeritjänster ökat avsevärt. Motionärerna föreslår att bidragsbeloppen genomgående räknas upp med 20 %.

I motionen 1978/79:677 av Göthe Knutson (m) och Håkan Winberg (m) begärs ett förtydligande av reglerna för organisationstidskriftsstödet. I motionen påpekas att tidningen ICA-kuriren, vilken konkurrerar med tidningen Vi, inte erhållit stöd enligt 7 § i stödförordningen. Enligt motionärerna är det uppenbart att stödet till den senare tidningen påverkat konkurrensförhållandena i sådan utsträckning att även ICA-kuriren borde ha beviljats stöd. Detta exempel visar enligt motionärerna att reglerna behöver preciseras för att få den av riksdagen avsedda innebörden.

Motsvarande yrkande finns i motionerna 1978/79:818 av Börje Stensson m. fl. (fp) samt 1978/79:1091 av Karl Boo m. fl. (c). I båda motionerna begärs en översyn av reglerna mot bakgrund av att presstödsnämnden avslagit en ansökan om stöd från ICA-kuriren. I motionerna påpekas att det i första hand var förhållandena för denna tidning som var aktuella när bestämmelsen i stödförordningen på konstitutionsutskottets initiativ infördes.

I motionen 1978/79:810 av Lennart Bladh m. fl. (s) anföras att de handikappade är i särskilt stor behov av information inte bara om samhället de lever i och om den kultur samhället bjuder framför allt "friska" människor, utan i minst lika hög grad om de speciella problem som de olika handikappgrupperna har. Tidskrifterna har också stor betydelse när det gäller att skapa en känsla av gemenskap och därmed bryta den isolering som ofta blir följden av ett handikapp. Handikapporganisationernas stora ekonomiska bekymmer med tidskriftsutgivningen gör det angeläget med ett statligt stöd utöver organisationsstödet för att trygga en fortsatt information via tidskrifter till landets handikappade.

I motionen 1978/79:1693 av Per Olof Sundman m. fl. (c, s, m, fp, vpk) anföras att förordningen om stöd till organisationstidskrifter bör ändras så att tidskrifter av den typ som "Vi i Norden" representerar kan erhålla stöd. Den nämnda tidskriften utges av Föreningarna Nordens Förbund och sprids i alla de nordiska länderna (28 000 ex. i Sverige). Tidskriften som har stor betydelse för att stärka det nordiska samarbetet och innehåller en avsevärd del material om Sverige fungerar delvis som ett informationsorgan om Sverige i de

nordiska grannländerna. Presstödsnämnden har avslagit ansökan om stöd eftersom tidskriften inte till mer än 50 % av upplagan sprids inom Sverige.

Frågans tidigare behandling

När stödet till organisationstidskrifter infördes anförde konstitutionsutskottet (KU 1976/77:42) att effekterna av stödet måste bli föremål för uppmärksamhet. Stödet innebar insatser på ett helt nytt område varför det inte kunde uteslutas att det efter någon tid behövde revideras i vissa avseenden. Enligt utskottets mening var det redan i de regler som då föreslogs nödvändigt med en komplettering. Med hänvisning till motioner i vilka tidningen ICA-kuriren nämndes som exempel anförde utskottet vad gällde riskerna för att stödet skulle få effekt på konkurrensen mellan olika tidskrifter bl. a.:

Som tidskriftsutredningen framhållit befinner sig organisations- och folkrörelsetidskrifterna som regel inte i upplagekonkurrens med andra tidskrifter inom sitt område. Fackpressen torde därför i allmänhet inte skadas av det stöd som nu föreslås utgå till organisationstidskrifter. I enstaka fall finns emellertid risker för icke avsedda störningar i konkurrensförhållandena mellan tidskrifter med likartat innehåll och jämförbar inriktning. Ett omfattande stöd till fyra av de fem tidskrifter som enligt NSI:s klassificering betecknats som konsumentfackpress skulle sannolikt få sådana effekter. I de fall då ett omfattande stöd till en eller flera organisationstidskrifter leder till en allvarlig snedvridning av konkurrensförhållandena bör enligt utskottets mening bidrag efter enahanda regler kunna utgå även till eljest icke bidragsberättigade tidskrifter. Ett sådant stöd bör dock inte kunna utgå med högre belopp än vad som kan komma någon av de jämförbara organisations-tidskrifterna till del. Vad utskottet anför i denna del bör ges regeringen till känna.

I en reservation (s) anfördes att frågan om organisationstidskriftsstödets eventuella konsekvenser för konkurrensförhållanden mellan olika tidskrifter ägnats stor uppmärksamhet både i propositionen och i den utredning som låg till grund för propositionen. Bl. a. hade föredragande departementschefen haft att ta ställning till remissyttrande från ICA-förbundet. Dessa överväganden hade dock inte föranlett några ändringar i de föreslagna reglerna. Reservanterna anförde vidare:

Stödet är tillkommet av omtanke om den fria och mångfaldiga opinionsbildningen i samhället. En utvidgning av kretsen stödberättigade tidskrifter, såsom föreslås i motionerna, kan inte motiveras med utgångspunkt i denna målsättning. En sådan avgränsning skulle lätt kunna leda till en mycket stor vidgning av kretsen stödberättigade tidskrifter, och stödet skulle kunna komma att omfatta tidskrifter av en helt annan typ än den som stödet är avsett för. Under utskottsbehandlingen har inte kommit fram någon ny information som visar på att konkurrensförhållandena skulle kunna påverkas på det sätt som motionärerna anför. Skulle trots allt sådana önskade effekter

uppkomma åligger det presstödsnämnden att ta initiativ till de åtgärder som då är nödvändiga.

Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Stöd till tidningar på andra språk än svenska

Gällande regler

Stöd till tidningar och tidskrifter på andra språk än svenska beviljas av statens invandrarverk efter samråd med presstödsnämnden. Stöd kan utgå under förutsättning att

1. publikationen vänder sig till invandrare och språkliga minoriteter i Sverige,

2. publikationens innehåll i huvudsak berör förhållanden i Sverige,

3. publikationen har sin huvudredaktion i Sverige och

4. annonsdelen i publikationen inte överstiger 25 % i genomsnitt för kalenderår.

Stöd kan också utgå till allmänna nyhetstidningar och medlemstidskrifter som uppfyller vissa krav. Dessutom kan behovsprövade bidrag utgå till tidningar och tidskrifter som inte uppfyller dessa krav.

Med allmän nyhetstidning avses tidning av dagspresskaraktär som i huvudsak innehåller nyheter och annan information samt debatt om förhållanden i Sverige och som utkommer minst 24 gånger per kalenderår. Med medlemstidskrift förstås periodisk publikation som enligt utgivningsplan skall utkomma med minst fyra nummer per kalenderår och som utges av riksorganisation för invandrare eller för språklig minoritet som medlemsorgan för organisationen.

Stöd lämnas i form av produktionsbidrag och etableringsstöd. Produktionsbidrag till allmänna nyhetstidningar utgår med 300 000 kr. om tidningen utkommer med minst 24 nummer per år. Utkommer tidningen med fler nummer ökas bidraget med 7 000 kr. per nummer fr. o. m. nummer 25 t. o. m. nummer 52 och med 2 000 kr. per nummer fr. o. m. nummer 53. Tidning som har lägre periodicitet än ett nummer per vecka är berättigad till detta bidrag endast om utgivaren är en riksorganisation.

Produktionsbidrag till medlemstidskrifter utgår med ett fast belopp om 2 500 kr. per medlemstidskrift. Härutöver utgår 90 öre för varje bidragsberättigat exemplar som har distribuerats som utgivarkorsband. Produktionsbidraget höjs med 10 % för tidskrift som utkommer med mellan 10 och 15 nummer per år, med 20 % för tidskrift som utkommer med mellan 16 och 23 nummer per år. Produktionsbidrag för en tidskrift utgår för högst 23 nummer per kalenderår och med högst 225 000 kr.

Statens invandrarverk kan besluta att bidrag skall utgå till annars inte bidragsberättigad allmän nyhetstidning eller medlemstidskrift om det är uppenbart att publikationen är i behov av bidrag för att dess konkurrensför-

utsättningar i förhållande till publikation som har fått stöd inte allvarligt skall försämrass.

Invandrarverket kan, om det bedöms att intäkterna inte kommer att täcka kostnaderna och att tillräckligt stöd för utgivandet inte erhålles eller kan påräknas från annat håll, bevilja tidningar och tidskrifter som inte uppfyller kraven för stöd till allmän nyhetstidning eller riksorganisations medlemstidning ett behovsprövat produktionsbidrag.

Invandrarverket kan bevilja allmän nyhetstidning, medlemstidskrift eller annan tidskrift preliminärt stöd, etableringsstöd, vid nyetablering eller periodicitetshöjning om det kan förväntas att publikationen efter ett års utgivning uppfyller kraven för produktionsbidrag. Etableringsstöd utgår i form av ränte- och amorteringsfritt lån, som efterskänkes efter ett år om förstödet angivna villkor har uppfyllts.

Propositionen

I propositionen anförs att bidragssystemet för tidningar på andra språk än svenska har funnits i två år och att det först nu är möjligt att mera noggrant beräkna anslagsbehovet. Anslagsposten för stöd till allmänna nyhetstidningar har visat sig vara väl avvägd. Däremot visar erfarenheten att en omfördelning bör ske mellan anslagsposten för stöd till medlemstidningar och stödet till övriga tidningar. En sådan omfördelning från anslagsposten till medlemstidningar till anslagsposten till övriga tidningar har – i överensstämmelse med riksdagens uttalande - redan genomförts för tidigare budgetår.

I övrigt föreslås i propositionen att det rörliga bidraget till medlemstidningar som distribueras som utgivarkorsband höjs från 90 öre till 1 kr. och 80 öre. Vidare föreslås att bidrag till s. k. övriga tidningar skall kunna uppgå till högst 50 % av vad tidskriften skulle ha erhållit om den varit berättigad till bidrag som medlemstidning.

Motionen

I motionen 1978/79:815 av Hilding Johansson m. fl. (s) anförs med samma motivering som beträffande stödet till organisationstidskrifterna att produktionsbidragen till allmänna nyhetstidningar och medlemstidskrifter uppräknas med 20 %. För medlemstidskrifter innebär förslaget att det fasta beloppet kommer att utgå med 3 000 kr. per tidskrift. Det rörliga bidraget föreslås i enlighet med propositionens förslag bli 1 kr. och 80 öre för varje bidragsberättigat exemplar. Maximibeloppet för produktionsbidrag till medlemstidskrift föreslås höjt med 50 000 kr.

Dagspresskommittén

Dagspresskommittén tillkallades i januari 1978 med uppgift att göra en allmän översyn av bestämmelserna om statligt stöd till dagspressen. Kommittén, som är parlamentariskt sammansatt, har indelat sitt arbete i två etapper. I den första, vilken redovisats i delbetänkandet (Ds B 1978:10) Översyn av presstödet, har utredningen analyserat utvecklingen av dagspressens ekonomi 1976 och 1977, undersökt situationen för få- och flerdagartidningar med produktionsbidrag, samt närmare studerat stödsystemets effekter främst på de storstadstidningar i Stockholm och Malmö, vilka är utanför systemet. De förslag till ändrade grunder för stödet till dagspressen som läggs fram i propositionen bygger på de förslag som presenterats av dagspresskommittén i dess delbetänkande.

I etapp två skall utredningen analysera övriga stöd- och stimulansåtgärder tillsammans med mer övergripande frågor, som presstödet inverkan på presstrukturen, möjligheter till nyetableringar, stödsystemets inverkan på tidningsföretagens handlande samt behovet av generella åtgärder. I denna etapp kommer också annonsbladens betydelse för dagspressens ekonomi att tas upp.

Utskottet

Stöd till dagspressen

Det statliga stödet till dagspressen har byggts ut successivt under 1970-talet. Stödet utgår i form av produktionsbidrag, etableringsstöd, utvecklingsbidrag, samverkansbidrag, samdistributionsrabatt samt lån ur pressens lånefond. I budgetpropositionen föreslås vissa ändringar i grunderna för presstödet vilka medför ett med 13,1 milj. kr. högre anslagsbehov än under innevarande budgetår.

Förslagen i propositionen bygger på de förslag som presenteras av dagspresskommittén i delbetänkandet Översyn av presstödet (Ds B 1978:10). Kommittén, som är parlamentariskt sammansatt, tillkallades i januari 1978 med uppgift att göra en allmän översyn av bestämmelserna om statligt stöd till dagspressen. Utredningen har i en första etapp analyserat utvecklingen av dagspressens ekonomi 1976 och 1977, undersökt situationen för få- och flerdagstidningar med produktionsbidrag samt närmare studerat stödsystemets effekter främst på de storstadstidningar i Stockholm och Malmö, vilka står utanför systemet. I en andra etapp kommer utredningen att analysera övriga stöd- och stimulansåtgärder tillsammans med mer övergripande frågor som presstödet inverkan på presstrukturen, möjligheter till nyetableringar, stödsystemets inverkan på tidningsföretagens handlande samt behovet av generella åtgärder.

Dagspresskommitténs analyser visar som föredragande statsrådet anför i propositionen klart det statliga presstödet betydelse för bevarandet av

mångfalden i svensk press. Utan presstödet skulle utgivningen av ett stort antal tidningar sannolikt inte vara möjlig medan andra tidningar skulle ha brottats med stora ekonomiska problem och troligtvis tvingats till nedskärningar av sina redaktionella ambitioner. Genom att stödet på en gång är selektivt och fördelas efter automatiskt verkande regler har det varit möjligt att rikta stödet till de tidningar som har varit i störst behov av det utan att äventyra tidningarnas självständighet. Eftersom stödet har givits en selektiv utformning har det haft betydande effekter trots att det endast svarar för omkring 5 % av den samlade dagspressens nettointäkter.

Av dagspresskommitténs undersökningar framgår att de lågtäckningstidningar som harsärskilt låg hushållstäckning (högst 20 % av hushållen) fått sin ekonomi starkt försämrad under den aktuella tidsperioden. Med anledning härav föreslår kommittén att ett särskilt generellt påslag bör utgå till dessa tidningar. Påslaget föreslås bli 25 % på utgående produktionsbidrag för landsortstidningar. Enligt gällande regler erhåller storstädernas lågtäckningstidningar ett generellt påslag på 4 % på produktionsbidraget om detta inte innebär att tidningen därmed erhåller högre bidrag än det fastställda maximibeloppet, dvs. 23,4 milj. kr. Kommittén föreslår att det generella bidraget höjs till 10 % för storstadstidningar med särskilt låg hushållstäckning (högst 20 %) och en upplaga som är större än 100 000 exemplar. I de fall sådan storstadstidning erhåller maximalt bidrag skall påslaget enligt förslaget beräknas på detta.

Kommittén föreslår vidare att produktionsbidragen för fådagarstidningar höjs från 600 000 kr. till 750 000 kr. För fådagarstidningar med riksspridning höjs bidraget från 900 000 kr. till 1 500 000 kr. per år. I samband därmed föreslås motsvarande höjningar av de belopp som enligt övergångsbestämmelser utgår till rikstidningar med lägre upplaga än 10 000 exemplar. Vidare föreslås att minimibeloppen för tidningar som utkommer minst fem dagar i veckan höjs, att fådagarstidningar med produktionsbidrag skall ges möjlighet att redan nu ansöka om utvecklingsbidrag för år 1979 samt att fådagarstidning fr. o. m. år 1980 skall innehålla minst 1 500 spaltmeter redaktionell text för att vara berättigad till produktionsbidrag.

Föredragande statsrådet ansluter sig i propositionen till dessa förslag med den ändringen att det sistnämnda kvalifikationskravet för fådagarstidningar skall gälla först fr. o. m. produktionsbidragsåret 1981. I motionerna 811 och 815 föreslås att det generella påslaget på produktionsbidragen till storstadstidningar fastställs till 10 % oavsett upplagens storlek. I motionen 1090 yrkas avslag på propositionens förslag till högre anslag till presstödjande åtgärder. Enligt motionärerna bör behovet av förstärkt stöd till vissa lågtäckningstidningar och storstadstidningar tillgodoses genom en omfördelning inom nuvarande anslagsram.

Även utskottet delar dagspresskommitténs bedömningar angående behovet av en förstärkning av stödet till dagspressen. De förslag som utarbetats av kommittén i detta syfte synes utskottet med ett undantag vara

ändamålsenliga. Som framhålls i motionerna 811 och 815 liksom i propositionen bygger stödreglerna på principen att stödet skall utgå selektivt men efter generella regler. Förslaget till nya regler för storstadstidningarnas del bör från denna utgångspunkt kunna förenklas så att samtliga stödberättigade storstadstidningar erhåller det högre generella påslaget. En sådan förändring i förhållande till propositionens förslag motiveras också av de uppgifter om storstadstidningarnas ekonomi som blivit tillgängliga sedan dagspresskommittén avslutade sitt arbete med denna fråga. Utskottet tillstyrker sålunda förslagen i motionerna 811 och 815 i denna del. Utskottets ställningstagande föranleder en uppräknig i förhållande till propositionens förslag av anslaget till stöd till dagspressen med 4 milj. kr. till 308 500 000 kr.

I motionen 811 aktualiseras liksom i motionen 491 även andra ändringar i bestämmelserna för stödet till dagspressen. I motionen 811 anförs att förslaget om att fådagartidningar skall innehålla minst 1 500 spaltmeter redaktionell text bör övervägas ytterligare. Enligt motionen bör det uppdras åt dagspresskommittén att göra dessa överväganden. Dagspresskommittén bör också enligt motionen ges i uppdrag att pröva möjligheterna att indexreglera presstödet. I motionen 491 föreslås att den möjlighet som tidningar på andra språk än svenska har att under vissa förutsättningar erhålla produktionsbidrag enligt samma regler som för svenskspråkiga tidningar utsträcks till att omfatta även övriga stödformer.

Som framgår av vad utskottet ovan anfört har dagspresskommittén till uppgift att göra en allmän översyn av bestämmelserna om statligt stöd till dagspressen. Utredningens arbete är inte avslutat. Utskottet tar inte nu ställning till de i motionerna berörda frågorna i sak men finner det lämpligt att utredningen får i uppdrag att i sitt fortsatta arbete pröva även dessa frågor.

Med hänvisning till det anförda tillstyrker utskottet de i propositionen förordade ändringarna i grunderna för stödet till dagspressen med de ändringar som föranleds av utskottets ställningstagande till motionerna 811 och 815 i dessa delar. Detta bör, liksom utskottets uttalande rörande dagspresskommitténs uppdrag, ges regeringen till känna.

Stöd till organisationstidskrifter

Det statliga stödet till organisationstidskrifter infördes år 1977. Stöd utgår dels till medlemsblad, dels till tidskrifter som är organ för religiösa, nykterhetsfrämjande, politiska, miljövårdande, idrottsliga, försvarsfrämjande organisationer samt organisationer som företräder handikappade eller arbetshindrade. Stöd utgår vidare till politiska tidskrifter vilka utan att vara organ för politiskt parti ändå har en nära anknytning till ett parti. Stödet tillkom mot bakgrund av de stora kostnadsökningar som tidskrifterna drabbats av under 1970-talet. De möjligheter som organisationerna haft att möta denna utveckling genom rationaliseringsåtgärder, formatminskningar

osv. bedömdes vid denna tid vara uttömda. Den fortsatta kostnadsutvecklingen hotade därför att leda till en nedläggning av ett stort antal av dessa tidskrifter. Situationen försvårades också av det beslut, som fattades vid 1975/76 års riksmöte, att den subvention till tidningsutgivning, som postverkets underskott i tidningsrörelsen innebar, skall avvecklas successivt. Detta får som konsekvens betydande taxehöjningar för postdistributionen av tidskrifter.

Som konstitutionsutskottet anförde (KU 1976/77:42) när stödet till organisationstidskrifterna infördes skulle inskränkningar eller nedläggningar av folkrörelsernas tidskrifter få mycket allvarliga följder för debatten i det svenska samhället, såväl genom det tomrum i presskåren som ett nedlagt språkrör skulle efterlämna, som genom de följder detta skulle få för organisationernas hela verksamhet. Organisationstidskrifterna spelar en betydelsefull roll både som språkrör för organiserade samhällsintressen och som forum för intern kommunikation och debatt inom organisationerna. De har också stor betydelse för en fortlöpande information i olika samhällsfrågor till medlemmarna. Av omsorg om den demokratiska opinionsbildningen är det en angelägen uppgift att underlätta för organisationerna att fortsätta med tidskriftsutgivningen.

Stödet till organisationstidskrifterna har fått formen av ett distributionsstöd. Stöd utgår dels i form av ett grundbelopp till samtliga stödberättigade tidskrifter, dels som ett bidrag beräknat på den som utgivarkorsband distribuerade upplagan. Stödkonstruktionen motiveras av distributionskostnadernas stora betydelse för dessa tidskrifter. Vid bedömningen av det totala stödbehovet måste dock enligt utskottets mening uppmärksamhet ägnas även åt kostnadsutvecklingen i övrigt.

När utskottet tillstyrkte att ett stöd av detta slag skulle införas pekade utskottet på att de regler för stödet som föreslogs i propositionen behövde kompletteras i syfte att undvika att det föreslagna stödet till vissa tidskrifter skulle få konkurrenssnedvridande effekter för icke stödberättigade tidskrifter med likartat innehåll och jämförbar inriktning. Med anledning av motionsyrkanden i vilka påpekades att vissa tidningar bl. a. den av ICA-förlaget utgivna ICA-kuriren befinner sig i en direkt konkurrenssituation i förhållande till vissa stödberättigade tidskrifter anförde utskottet att en särskild undantagsregel borde införas för dessa fall.

Utskottets påpekande föranledde en bestämmelse (§ 7) i förordningen angående stöd till organisationstidskrifter som innebär att stöd kan utgå även till icke stödberättigad tidskrift i de fall ett omfattande stöd till en eller flera organisationstidskrifter leder till allvarlig snedvridning av konkurrensförhållandena. Sådant stöd kan dock inte utgå med högre belopp än vad som kan komma någon av de jämförbara organisationstidskrifterna till del.

När organisationstidskriftsstödet infördes bedömdes anslagsbehovet till 40 milj. kr. I propositionen föreslås inga förändringar i grunderna för beräkning av stödbeloppen. Däremot föreslås att anslaget ökas med 10 milj. kr. till 50

milj. kr. Detta anslagsbelopp har beräknats med ledning av de faktiskt beviljade bidragen för år 1977 samt till beräknat ökat behov för budgetåren 1978/79 och 1979/80. I motionerna 811 och 815 föreslås att stödbeloppen ökas med 10 resp. 20 %. I motionerna anføres att organisationstidskrifterna fått vidkännas betydande fortsatta kostnadsstegringar sedan stödet infördes. Förutom de stora taxehöjningarna för postdistributionen har t. ex. papperspriserna och kostnaderna för tryckeritjänster ökat avsevärt.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att stödbeloppen nu bör uppräknas. Som utskottet ovan framhållit är inte endast distributionskostnaderna utan även den totala kostnadsbilden av betydelse för organisationernas möjligheter att fortsätta med tidskriftsutgivningen. Stödbeloppen beräknades med hänsyn till kostnadsläget inför kalenderåret 1977 och har därefter legat fast. Det finns nu en betydande risk för att stödet allvarligt urholkas om en höjning inte kommer till stånd. Utskottets överväganden i denna del leder till slutsatsen att beloppen bör räknas upp med 15 %. Detta innebär att det fasta budraget bör utgå med 2 875 kr. Ytterligare bidrag bör utgå enligt följande skala:

Antal årsexemplar	öresbidrag per exemplar
– 300 000	35
300 001 – 1 000 000	31
1 000 001 – 3 000 000	24
3 000 001 – 10 000 000	18
10 000 001 –	14

Med tillämpning av dessa stödbelopp blir det totala anslagsbehovet 57 500 000 kr. Vad utskottet med anledning av motionerna 811 och 815 i denna del uttalat bör ges regeringen till känna.

Reglerna rörande organisationstidskriftsstödet tas även upp i motionerna 677, 818, 1091, 810 och 1693. I de tre förstnämnda motionerna begärs en översyn av reglerna rörande stöd till tidskrifter som drabbas av en snedvridning i konkurrensförhållandena i de fall en organisationstidskrift med likartat innehåll och inriktning erhållit stöd. I samtliga motioner påpekas att presstödsnämndens majoritet inte ansett sig kunna bevilja stöd till ICA-kuriren med ledning av nuvarande bestämmelser. Eftersom det var just förhållandena för denna tidning som föranledde utskottet att besluta om denna undantagsregel anför motionärerna att bestämmelsen inte fått den av utskottet åsyftade innebörden.

När utskottet mot bakgrund av förhållandena för ICA-kuriren förordade en bestämmelse av det slag som nu diskuteras skedde detta med relativt restriktiva formuleringar. Utskottet var t. ex. inte berett att, som begärdes i några motioner, allmänt utvidga den stödberättigade kretsen tidskrifter till att avse tidskrifter för konsumentintressen eller s. k. konsumentfackpress.

Anledningen till detta var att utskottet inte ville medverka till att stödet utvidgades till att omfatta tidskrifter av en helt annan typ än den som stödet var avsett för.

Utskottet är fortfarande av den uppfattningen att presspolitisk grund saknas för att utveckla stödet till de organisationsägda tidskrifterna till ett allmänt tidskriftsstöd. Någon förändring av stödreglerna som skulle få sådana konsekvenser är utskottet därför inte berett att biträda. Däremot är det enligt utskottets mening uppenbart att just ICA-kuriren genom sin karaktär av organ för en sammanslutning av närmast kooperativ natur och sitt i förhållande till den konsumentkooperativa tidningen Vi likartade innehåll befinner sig i en sådan konkurrenssituation som avsågs då möjligheten att bevilja ett kompenserande stöd infördes. Det är en viktig förutsättning för stödet till organisationstidskrifterna att det utformas så att det underlättar utgivningen av dessa utan att samtidigt försvåra situationen för övriga tidskrifter. Det bör ankomma på regeringen att göra de förändringar i stödförordningen som kan vara nödvändiga för att stödet skall ges den av utskottet åsyftade innebörden.

I motionen 810 begärs att handikapporganisationernas omfattande tidskriftsutgivning och behov av stöd till denna skall kartläggas ytterligare. I motionen 1693 föreslås att stödreglerna ändras så att tidskrifter av typ "Vi i Norden" vilken ges ut av Föreningarna Nordens Förbund blir stödberättigade. Utskottet har förståelse för det angelägna i att dessa organisationer ges ett ökat stöd. Handikapptidskrifterna omfattas emellertid redan av tidskriftsstödet och en sådan ändring som föreslås i motionen 1693 skulle kunna leda till att kretsen stödberättigade tidskrifter vidgas på icke avsett sätt. Organisationstidskriftsstödet motiveras, som utskottet framhållit, av behovet att underlätta för organisationerna att delta i den fortlöpande samhällsdebatten. Stöd till informationsinsatser som motiveras främst av andra skäl bör därför enligt utskottets mening utgå i annan ordning. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet ifrågakvarande motionsyrkanden.

Stöd till tidningar på andra språk än svenska

I propositionen behandlas också stödet till tidningar på andra språk än svenska. Detta stöd infördes samtidigt med stödet till organisationstidskrifterna och stödbeloppen har legat fast sedan 1977. I propositionen föreslås nu att det rörliga beloppet till medlemstidskrifter skall ökas från 90 öre till 1 kr. och 80 öre. Detta förslag har inte föranlett några motionsyrkanden. Däremot föreslås i motionen 815 en allmän uppräknings av bidragsbeloppen till invandrar- och minoritetstidningar med 20 %.

Utskottet får för sin del anföra att minoritets- och invandrantidningarna drabbas av ökade papperspriser, kostnader för tryckeritjänster osv. i samma utsträckning som organisationstidskrifterna. För att undvika en urholkning bör därför även stödet till tidningar på andra språk än svenska uppräknas i

motsvarande utsträckning, dvs. med 15 %. Detta innebär att det fasta beloppet till allmänna nyhetstidningar bör fastställas till 345 000 kr. Utkommer tidning med fler nummer ökas bidraget med 8 050 kr. per nummer fr. o. m. nummer 25 t. o. m. nummer 52 och med 2 300 kr. per nummer fr. o. m. nummer 53. Produktionsbidraget till medlemstidningar kommer efter en sådan uppräknings att utgå med ett fast belopp om 2 875 kr. Härutöver bör i enlighet med propositionens förslag utgå 1 kr. och 80 öre för varje bidragsberättigat exemplar som distribueras som utgivarkorsband. Maximibeloppet för produktionsbidrag till medlemstidning blir 258 750 kr. I övrigt tillstyrker utskottet propositionens förslag att bidrag till s. k. övriga tidningar skall kunna uppgå till högst 50 % av vad tidningen skulle ha varit berättigad till som medlemstidning. Utskottets ställningstaganden i denna del föranleder att anslaget till stöd till tidningar på andra språk än svenska ökas till 4 025 000 kr. Vad utskottet anfört angående stöd till tidningar på andra språk än svenska bör ges regeringen till känna.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen

1. beträffande *Presstödsnämnden* med bifall till propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del till *Presstödsnämnden* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 1 657 000 kr.,
2. beträffande *Pressens lånefond* med bifall till propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del till *Pressens lånefond* för budgetåret 1979/80 anvisar ett investeringsanslag av 1 000 kr.,
3. beträffande *grunderna för statligt stöd till dagspressen*
 - a) såvitt avser produktionsbidrag till storstadstidningar med anledning av propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och med bifall till motionerna 1978/79:811 p. 1 och 1978/79:815 p. 1 och med avslag på motionen 1978/79:1090 p. 1 i denna del ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande det generella påslaget på produktionsbidraget till vissa storstadstidningar,
 - b) såvitt avser produktionsbidrag till övriga lågtäckningstidningar bifaller propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och avslår motionen 1978/79:1090 p. 1 i denna del,
 - c) såvitt avser formerna för kvalifikationsgräns för färdagartidningar med avslag på propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och med bifall till motionen 1978/79:811 p. 3 ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande dagspresskommitténs uppdrag,
 - d) såvitt avser förändringar i grunderna för statligt stöd till

dagspressen i övrigt bifaller propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del,

e) såvitt avser möjligheterna för tidningar på andra språk än svenska att erhålla stöd enligt samma regler som svenskspråkiga tidningar med anledning av motionen 1978/79:491 ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande dagspresskommitténs uppdrag,

f) såvitt avser indexreglering av presstödet med bifall till motionen 1978/79:811 p. 4 ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande dagspresskommitténs uppdrag,

4. beträffande *Stöd till dagspressen* med anledning av propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och med bifall till motionerna 1978/79:811 p. 5 och 1978/79:815 p. 4 samt med avslag på motionen 1978/79:1090 p. 2 till *Stöd till dagspressen* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 308 500 000 kr.,

5. beträffande *grunderna för statligt stöd till organisationstidskrifter*

a) såvitt avser stödbeloppen med anledning av motionerna 1978/79:811 p. 2 och 1978/79:815 p. 2 ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande höjningar av stödbeloppen,

b) såvitt avser reglerna angående stöd till i övrigt icke stödberättigade tidskrifter för undvikande av konkurrenssnedvridning med bifall till motionerna 1978/79:677, 1978/79:818 samt 1978/79:1091 ger regeringen till känna vad utskottet anfört i denna del,

c) såvitt avser grunderna för statligt stöd till organisationstidskrifter i övrigt avslår motionerna 1978/79:810 och 1978/79:1693,

6. beträffande *Stöd till organisationstidskrifter* med anledning av propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och motionerna 1978/79:811 p. 6 och 1978/79:815 p. 5 till *Stöd till organisationstidskrifter* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 57 500 000 kr.,

7. beträffande *grunderna för statligt stöd till tidningar på andra språk än svenska* med anledning av propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och motionen 1978/79:815 p. 3 godkänner förslagen i propositionen samt ger regeringen till känna vad utskottet med anledning av motionen anfört beträffande höjda stödbelopp,

8. beträffande *Stöd till tidningar på andra språk än svenska* med anledning av propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och motionen 1978/79:815 p. 6 till *Stöd till tidningar på andra*

språk än svenska för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 4 025 000 kr.

Stockholm den 8 mars 1979

På konstitutionsutskottets vägnar

KARL BOO

Närvarande: Karl Boo (c), Hilding Johansson (s), Anders Björck (m), Holger Mossberg (s), Bertil Fiskesjö (c), Torkel Lindahl (fp), Olle Svensson (s), Sven-Erik Nordin (c), Ove Karlsson (s), Lars Schött (m), Stig Genitz (c), Yngve Nyquist (s), Britta Hammarbacken (c), Wivi-Anne Cederqvist (s) och Kerstin Nilsson (s).

Reservationer

1. av Anders Björck (m) och Lars Schött (m) vilka

dels ansett att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 11 med orden "Dagspresskommitténs analyser" och slutar på s. 13 med orden "till känna" bort ha följande lydelse:

Dagspresskommittén står sålunda mitt uppe i sitt arbete. De väsentligaste delarna av utredningsuppdraget är inte avslutade. Mot denna bakgrund har ledamoten från moderata samlingspartiet reserverat sig mot förslagen med motivering att de väsentligt inskränker utrymmet för sådana generella åtgärder som utredningens fortsatta arbete kan leda fram till. Som exempel på sådana åtgärder som redan i dag framstår som angelägna pekas i reservationen på ett slopande av annonsskatten. Av reservationen framgår också att preliminära uppgifter från kommitténs enkät till tidningsföretagen pekar på att distributionskostnadernas snabba utveckling utgör ett stort problem.

Utskottet delar reservantens i dagspresskommittén uppfattning att det är olyckligt att nu förstärka det selektiva produktionsstödet med 13,1 mkr. Enligt utskottets mening är det angeläget att presstödet så långt möjligt utformas efter generella regler som inte leder till försämrade konkurrensförutsättningar för vissa tidningar samtidigt som andra får ett betydande statligt stöd. Att utvecklingen redan fått sådana konsekvenser belyses, som framhålls i motionen 1108 där motiveringen för yrkandet i motionen 1090 presenteras, av att allt fler tidningar – även stora förstaidningar – nu anmäler behov av statligt stöd. Detta är en allvarlig utveckling från principiell synpunkt. Pressens självständighet äventyras när beroendet av statsmakternas välvilja ökar.

Mot denna bakgrund är det enligt utskottets mening viktigt att de

eventuellt ökade insatser för presstödjande ändamål som kan visa sig nödvändiga när dagspresskommittén slutfört sitt arbete koncentreras till generella och konkurrensneutrala åtgärder.

I avvaktan på att kommittén slutfört sitt arbete bör endast sådana förändringar i stödet göras som är absolut nödvändiga för att undvika ytterligare tidningsnedläggningar. Kommitténs analyser visar att situationen är särskilt svår för tidningar med särskilt låg hushållstäckning (mindre än 20 %). Ett ökat stöd till dessa tidningar synes vara nödvändigt samtidigt som övriga lågtäckningstidningar har en klart bättre ekonomi och i vissa fall t. o. m. förbättrat sina konkurrenspositioner. I det läget framstår det för utskottet som naturligt att följa förslaget i motionen 1090 att omfördela en del av det stöd som nu utgår till lågtäckningstidningarna så att en större andel av detta kommer de sämst ställda till godo. Detta innebär bl. a. att den storstadstidning som är i sämst ekonomiskt läge – Svenska Dagbladet – får ett förstärkt stöd vilket, som framhålls i reservationen i dagspresskommittén, är välmotiverat. Någon tidningsekonomisk motivering för höjda bidrag till fådagarstidningarna har inte framförts vare sig i dagspresskommittén eller i propositionen. Ett ställningstagande till förändringar av stödreglerna för dessa tidningar kan därför avvaktas tills kommittén slutfört sitt arbete.

I motionen 811 aktualiseras liksom i motionen 491 även andra ändringar i bestämmelserna för stödet till dagspressen. I motionen 811 anförs att det förslag som framförs i propositionen om att fådagarstidningar skall innehålla minst 1 500 spaltmeter redaktionell text för att vara bidragsberättigade bör övervägas ytterligare. Enligt motionen bör det uppdras åt dagspresskommittén att göra dessa överväganden. Dagspresskommittén bör också enligt motionen ges i uppdrag att pröva möjligheterna att indexreglera presstödet. I motionen 491 föreslås att den möjlighet som tidningar på andra språk än svenska har att under vissa förutsättningar erhålla produktionsbidrag enligt samma regler som för svenskspråkiga tidningar utsträcks till att omfatta även övriga stödformer.

Som framgår av vad utskottet ovan anfört har dagspresskommittén till uppgift att göra en allmän översyn av bestämmelserna om statligt stöd till dagspressen. Utredningens arbete är inte avslutat. Utskottet tar inte nu ställning till de i motionerna berörda frågorna i sak men finner det lämpligt att utredningen får i uppdrag att i sitt fortsatta arbete pröva även dessa frågor.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet såväl propositionens förslag till ändrade regler för stödet till storstadstidningarna, övriga tidningar med särskilt låg hushållstäckning samt fådagarstidningar som förslagen i motionerna 811 och 815 i dessa delar samt föreslår riksdagen att till stöd till dagspressen anvisa ett förslagsanslag av 291 400 000 kr. Vad utskottet anfört rörande omfördelning av stödet till tidningar med särskilt låg hushållstäckning och beträffande dagspresskommitténs uppdrag bör ges regeringen till känna.

dels ansett att utskottets hemställan under p. 3 och 4 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *grunderna för statligt stöd till dagspressen*
 - a) såvitt avser produktionsbidrag till storstadstidningar med bifall till motionen 1978/79:1090 p. 1 i denna del och med avslag på propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del samt motionerna 1978/79:811 p. 1 och 1978/79:815 p. 1 ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande det generella påslaget på produktionsbidraget till vissa storstadstidningar,
 - b) såvitt avser produktionsbidrag till övriga lågtäckningstidningar med bifall till motionen 1978/79:1090 p. 1 i denna del och med avslag på propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del ger regeringen till känna vad utskottet anfört rörande produktionsbidraget till vissa lågtäckningstidningar,
 - c) (= utskottet),
 - d) såvitt avser förändringar i grunderna för statligt stöd till dagspressen i övrigt bifaller förslagen i propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del med undantag av förslaget till höjda produktionsbidrag till fådagarstidningar,
 - e) (= utskottet),
 - f) (= utskottet),
4. beträffande *Stöd till dagspressen* med anledning av propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och med bifall till motionen 1978/79:1090 p. 2 samt med avslag på motionerna 1978/79:811 p. 5 och 1978/79:815 p. 4 till *Stöd till dagspressen* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 291 400 000 kr.,

2. av Torkel Lindahl (fp) vilken

dels ansett att den del av utskottets yttrande som på s. 12 börjar med orden "Även utskottet" och på s. 13 slutar med orden "till 308 500 000 kr." bort ha följande lydelse:

Utskottet delar den positiva syn på presstödet effekter som kommer till uttryck i propositionen. De nu föreslagna åtgärderna innebär en förstärkning av det selektiva produktionsstödet som är nödvändigt för att undvika nya tidningsnedläggningar innan dagspresskommittén hunnit avsluta sitt arbete. I utredningens uppdrag ingår, som framgått, att analysera även övriga stöd- och stimulansåtgärder tillsammans med mer övergripande frågor som presstödet inverkan på presstrukturen samt behov av generella åtgärder. Söm framhålls i propositionen bör de nu föreslagna förändringarna av reglerna betraktas som provisoriska i avvaktan på dagspresskommitténs slutliga förslag.

Föredragande departementschefen har i propositionen följt de förslag till

förändrade regler som dagspresskommittén föreslagit under hösten 1978. Bakom förslagen stod med ett undantag samtliga ledamöter i kommittén. Enligt utskottets mening är kommitténs förslag ändamålsenliga och någon anledning att redan nu avvika från dessa finns inte. Utskottet vill i detta sammanhang också erinra om finansutskottets uttalande i betänkandet FiU 1978/79:20 att utskotten bör vara ytterst restriktiva vad gäller förslag till utgiftsökningar utöver budgetförslaget som inte följs av motsvarande förslag till besparingar på andra punkter. Med undantag av förslaget till en kvalifikationsgräns för fådagartidningarna tillstyrker sålunda utskottet propositionens förslag till ändrade grunder för det statliga stödet till dagspressen och avstyrker motionerna 811, 815 och 1090 i dessa delar.

dels ansett att utskottets hemställan under p. 3 och 4 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *grunderna för statligt stöd till dagspressen*
 - a) såvitt avser produktionsbidrag till storstadstidningar bifaller propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och avslår motionerna 1978/79:811 p. 1, 1978/79:815 p.1 samt 1978/79:1090 p. 1 i denna del,
 - b)–f) (= utskottet),
4. beträffande *Stöd till dagspressen* med bifall till propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och med avslag på motionerna 1978/79:811 p. 5, 1978/79:815 p. 4 samt 1978/79:1090 p. 2 till *Stöd till dagspressen* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 304 500 000 kr.,

3. av Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp) och Lars Schött (m) vilka

dels ansett att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 13 med orden "Det statliga" och slutar på s. 15 med orden "till känna" bort ha följande lydelse:

I propositionen föreslås inga ändringar av stödet till organisationstidskrifter. Anslaget till stöd till organisationstidskrifter räknas endast upp med 10 milj. kr. för att täcka det planerade behovet med nuvarande stödbelopp. Däremot föreslås i motionerna 811 och 815 med hänvisning till bl. a. ökade distributionskostnader att stödet skall uppräknas med 10 resp. 20 %.

Det statliga stödet till organisationstidskrifter infördes år 1977. Stöd utgår dels till medlemsblad, dels till tidskrifter som är organ för religiösa, nykterhetsfrämjande, politiska, miljövårdande, idrottsliga, försvarsfrämjande organisationer samt organisationer som företräder handikappade eller arbetshindrade. Stöd utgår vidare till politiska tidskrifter vilka utan att vara organ för politiskt parti ändå har en nära anknytning till ett parti. Stödet tillkom mot bakgrund av de stora kostnadsökningar som tidskrifterna drabbats av under 1970-talet. Av avgörande betydelse var också det beslut, som fattades vid 1975/76 års riksmöte, att den subvention till tidningsutgiv-

ning som postverkets underskott i tidningsrörelsen innebär skulle avvecklas successivt. Detta får som konsekvens betydande taxehöjningar för postdistributionen av tidskrifter.

När utskottet tillstyrkte att ett statligt stöd till organisationstidskrifterna infördes pekade utskottet på att stödet innebar insatser av ett helt nytt slag på ett nytt område. Det var enligt utskottet viktigt att effekterna av stödet blev föremål för största uppmärksamhet. Förändringar i stödreglerna kunde visa sig nödvändiga sedan reglerna tillämpats i praktiken någon tid. Utskottet framhöll att det var väsentligt att presstödsnämnden vid tillämpningen uppmärksammar de behov som kan finnas att överarbeta stödbestämmelserna i olika avseenden och att regeringen, så snart tillräcklig erfarenhet föreligger, genomför en översyn av tidskriftsstödet och tar de initiativ till ändringar som därvid visar sig önskvärda.

Stödet till organisationstidskrifterna har ännu inte tillämpats tillräckligt länge för att motivera någon sådan allmän översyn som utskottet avsåg då stödet infördes. Som framhålls bl. a. i en avvikande mening i konstitutionsutskottets yttrande (KU 1978/79:4 y) till skatteutskottet med anledning av motionen 1978/79:1738 (m, fp) rörande utredning av mervärdeskattereglerna för periodiska publikationer, står det dock redan nu klart att stödet tillsammans med övriga regler rörande särbehandling av olika tidningar och tidskrifter kan få betydande effekter för konkurrensen mellan olika tidskrifter. Innan en översyn av mervärdeskattereglerna för periodiska publikationer kommit till stånd bör därför stor återhållsamhet iakttas i vad gäller ytterligare förstärkt statligt stöd till vissa tidskrifter samtidigt som andra drabbas av en högre beskattning.

För en avvaktande inställning till förändringar av stödreglerna och höjningar av stödet talar vidare att presstödsnämnden under hösten 1978 genomfört en enkätundersökning rörande de stödberättigade tidskrifternas ekonomi. När resultaten från denna undersökning presenterats bör förutsättningarna vara väsentligt bättre för att bedöma behovet av tidskriftsstödet och eventuella ändringar av detta.

Utskottet tillstyrker propositionens förslag i denna del och avstyrker motionerna 811 och 815. Vid utskottets ställningstagande till motionsyrkandena har förutom det ovan anförda även finansutskottets uttalande vid årets riksdag angående behovet av stor restriktivitet i vad gäller ökade anslag utöver budgetpropositionens förslag varit av stor betydelse. Utskottet har också vid bedömningen vägt in det förhållandet att stödet redan när det infördes dimensionerades med hänsyn till väntade stora kostnadsökningar för postdistributionen.

dels ansett att utskottets hemställan under p. 5 och 6 bort ha följande lydelse:

5. *beträffande grunderna för statligt stöd till organisationstidskrifter*

- a) såvitt avser stödbeloppen avslår motionerna 1978/79:811 p. 2 och 1978/79:815 p. 2,
- b) (= utskottet),
- c) (= utskottet),
- 6. beträffande *Stöd till organisationstidskrifter* med bifall till propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och med avslag på motionerna 1978/79:811 p. 6 och 1978/79:815 p. 5 till *Stöd till organisationstidskrifter* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 50 000 000 kr.,

4. av Anders Björck (m), Torkel Lindahl (fp) och Lars Schött (m) vilka

dels ansett att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 16 med orden "Utskottet får" och slutar på s. 17 med orden "till känna" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är propositionens förslag till ändrade grunder för stödet till tidningar på andra språk än svenska ändamålsenliga. Genom förslaget kommer det rörliga beloppet till medlemstidskrifterna att fördubblas. Mot bakgrund av den restriktivitet som är nödvändig i vad gäller nya utgifter som inte motsvaras av sänkningar av andra poster i budgeten är utskottet inte berett att tillstyrka yrkandet i motionen 815 om ytterligare uppräkningsanslag av bidragsbeloppen. Utskottet avstyrker sålunda motionen 815 i denna del.

dels ansett att utskottets hemställan under p. 7 och 8 bort ha följande lydelse:

- 7. beträffande *grunderna för statligt stöd till tidningar på andra språk än svenska* godkänner förslagen i propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del samt avslår motionen 1978/79:815 p. 3.,
- 8. beträffande *Stöd till tidningar på andra språk än svenska* med bifall till propositionen 1978/79:100 bilaga 12 i denna del och med avslag på motionen 1978/79:815 p. 6 till *Stöd till tidningar på andra språk än svenska* för budgetåret 1979/80 anvisar ett förslagsanslag av 3 500 000 kr.

5. av Hilding Johansson (s), Holger Mossberg (s), Olle Svensson (s), Ove Karlsson (s), Yngve Nyquist (s), Wivi-Anne Cederqvist (s) och Kerstin Nilsson (s) vilka

dels ansett att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 15 med orden "Reglerna rörande" och slutar på s. 16 med orden "åsyftade innebörden" bort ha följande lydelse:

Som framhållits föreslog konstitutionsutskottet en förändring i förslaget till stöd till organisationstidskrifterna när det infördes. Förändringen innebar att

tidskrifter som drabbas av allvarligt försämrade konkurrensförutsättningar när en organisationstidskrift med likartat innehåll ges ett omfattande stöd skall kunna erhålla visst kompenserande stöd. Utskottet var inte enigt i denna del beroende på att såväl tidskriftsutredningen som föredraganden i propositionen prövat frågan och kommit till att stödet knappast kunde leda till sådana konsekvenser. De socialdemokratiska ledamöterna reserverade sig därför mot förslaget.

En bidragande orsak till detta var att det exempel, som anfördes i debatten, på att sådana effekter skulle kunna uppstå inte syntes tillämpligt. Presstödsnämnden har nu haft att pröva ansökningar från bl. a. denna tidskrift. Nämnden har efter noggrann prövning kommit fram till att någon allvarlig snedvridning av konkurrensen inte uppstått på grund av stödet. Nämnden har med hänvisning till detta avslagit ansökningarna.

I motionerna 677, 818 och 1091 begärs nu att reglerna skall preciseras för att möjliggöra ett kompenserande stöd till den av ICA-förlaget utgivna ICA-kuriren. Presstödsnämndens avslag tolkas av motionärerna så att reglerna givits en alltför restriktiv formulering.

Utskottet får för sin del anför att det nu råder enighet om att en bestämmelse av den innebörd som infördes på utskottets initiativ är berättigad. Det är en viktig förutsättning för stödet till organisationstidskrifterna att det utformas så att det underlättar utgivningen av dessa utan att samtidigt allvarligt försvåra situationen för övriga tidskrifter. Av hänsyn till denna målsättning synes nuvarande regler vara ändamålsenliga. Det förhållandet att presstödsnämnden vid sin prövning av ICA-kurirens ansökan om presstöd funnit att just denna tidning inte drabbats av sådan snedvridning i konkurrensen motiverar enligt utskottets mening inte någon ändring av bestämmelserna. Organisationstidskriftsstödet bör inte utvidgas till ett allmänt tidskriftsstöd. Utskottet avstyrker med det anförda motionerna 677, 818 och 1091.

dels ansett att utskottets hemställan under p. 5 bort ha följande lydelse:

5. *beträffande grunderna statligt stöd till organisationstidskrifter*
 - a) (= utskottet),
 - b) såvitt avser reglerna angående stöd till i övrigt icke stödberättigade tidskrifter för undvikande av konkurrenssnedvridning avslår motionerna 1978/79:677, 1978/79:818 samt 1978/79:1091,
 - c) (= utskottet),

